

Okása vandámi, Bhante. Okása khamámi, Bhante.

Ctihodná Dakkhí (DK) se ptá ctihodné Vajiry (VA), Olomouc, 23. 8. 2006

- DK: Ctihodná Vajiro, před dvěma lety jsi byla u mne na návštěvě se ctihodným Kusalánandou a na závěr dne jsi prováděla rituál, jímž jsi se loučila se svým učitelem. A ten rituál se mi velmi líbil. Byla jsem z něj velice nadšená. Poprosila bych tě, abys mi ten rituál nějakým způsobem ještě jednou přiblížila, protože tento rituál je nyní pro mne velmi důležitý. Důležitost toho rituálu zmíním na závěr.
- VA: Tak, ctihodná Dakkhí, ten rituál je vlastně takovým, řekla bych, standardizovaným vzdáním úcty, standardizováním vztahu nebo formalizováním vztahu mezi učitelem a žákem, kteří jsou nějakou dobu spolu v interakci. To může být jeden den, to může být třeba jenom, když přijde žák za učitelem do jeho místa, do místa pobytu učitele na návštěvu. Tak jsem to třeba dělala na Srí Lance, když jsem pravidelně za svým učitelem docházela z Olaboduwy. V Olaboduwě jsem jako vůbec první česká mniška žila půl roku spolu se sinhálskými mniškami, začala jsem tam chodit na *pindapátu*, tedy sbírat jídlo do mísy, což ty sinhálské mnišky nedělaly. Áyukusala Thera i jim daroval mísy pro sbírání almužny a doufal, že budou následovat mému příkladu. Protože dvě mnišky tam měly vyšší ordinaci *bhikkhuní upasampadá*, tak si ctihodný Kusalánanda přál, abych jim vzdávala úctu i když je učím něco, co jsem se naučila v tradici Áyukusala.
- DK: Takže to by bylo něco k historii mnišek, ale jak to bylo v tvém vztahu ke ctihodnému Kusalánandovi?
- VA: Tak já jsem chodila za ctihodným Áyukusala Therou do té jeho *ássamy* v Kananvile. Přicházela jsem tam třeba na půl dne, nebo jenom na dvě hodiny, nebo někdy i jenom na hodinu. A každé to setkání se ctihodným jsem uzavírala tím rituálem rozloučení, provedením té velké *vandaná*, velkého pozdravu svému učiteli. Samozřejmě těch rituálů, ctihodná Dakkhí, je celá řada, kdy učitel a žák spolu rozvíjejí nebo formalizují, stvrzují ten vzájemný vztah. Začíná to už třeba stvrzováním vztahu, když žák odchází do bezdomoví. Je to ten proces nebo ten rituál *pabbajjá*. Nebo i pak ta vyšší ordinace *upasampadá*. Zrovna tak, když tobě dal, ctihodná Dakkhí, ctihodný Áyukusala Thera čívaru, abys jí mohla používat pro různé rituální úkony, nebo ve své úloze učitelky Dharmy, která je vlastně dle Buddhovy definice *bhikkhuní*. Máš i tu instrukci, když si ráno sedáš pro meditaci, tak si tu čívaru přehodíš přes ramena, čímž jsi vlastně na tu dobu plně ordinovanou mniškou.
- DK: A já bych tě poprosila o opravdu technické vysvětlení právě toho rituálu, který jsi tady prováděla před těmi dvěma lety. Ano, toto bude důležité.
- VA: Ráda. Znamená to, ctihodná Dakkhí, že se ptáš technicky k páli?
- DK: Ptám se i k tomu, co bylo řečeno. Pak k vysvětlení důležitosti toho rituálu řeknu na konec, jak je to tedy pro mne.
- VA: Dobře, Ivanko, teda ctihodná Dakkhí...
- DK: ...obě má jména jsou v pořádku.
- VA: ...ty jsi byla tomu tady přítomna. Tehdy jsi nabídla před dvěma lety vlastně ctihodnému Áyukusala Therovi a mně jako mnišce Bhikkhuní Vajiře možnost ubytování tady v Olomouci ve svém příbytku, dnes již viháře ctihodné Dakkhí. A ty jsi vlastně tehdy byla svědkem i mého rituálního rozloučení s Bhantem na závěr dne. Já bych chtěla předeslat, že tomuto rituálu předchází zpravidla, pokud to časové podmínky a vůbec okolnosti dovolují, reflektování toho dne. Takže žák za svým učitelem přichází s tím, že už má sám zreflektovaný den. Má jasno o tom, co se mu ten den podařilo nebo co naopak nebylo zrovna úplně nejlepší. Pak je ale vždy na žákovi, aby požádal svého učitele o to, aby se s ním mohl rozloučit. Takže...

DK: To je hezké. Vlastně jako kdybych já se loučila s mým rodičem než jdu spát do postýlky, jako malé dítě, tak se s ním rozloučím. To se mně hrozně líbí.

VA: Ano, asi tak něco na ten způsob. Takže to dítě přijde za maminkou a za tatínkem. Dá jim pusku, obejmě je a řekne „Dobrou noc“ a odchází do té postýlky. To samé dělá vlastně žák se svým učitelem, kdy přijde ten žák a řekne „Ctihodný, chci se s tebou rozloučit, máš chvílku čas?“ a ctihodný zpravidla odpoví „Ano“, oblékne si čívaru a buď přímo na tom místě ve svém kuti nebo u sochy Buddhy potom usedá na zem a žák pokleká před svým učitelem a říká „*Okása vandámi, Bhante*“ načež se ukloní tak, že položí těch pět bodů svého těla, *pañca-anga* na zem. To znamená oba dva lokty, obě dvě zápěstí a čelo. Tak jsem řekla to „*Okása vandámi, Bhante*“, což doslova znamená „Dovol, ctihodný, abych tě pozdravila.“ No a pak následuje ta část, kdy se dělím se svým učitelem o to, že jsem něco udělala dobře, že se mi něco podařilo. To znamená, že říkám v páli „*Mayá katam puññam sámina anumoditabbam*. Těmito svými zásluhami tě zvu, ctihodný, k radosti.“ A ctihodný učitel říká „*Sádhu, sádhu, anumodámi*.“ Říká „Dobře tak, dobře tak, raduju se.“

A já jsem pak říkala nebo žák říká „*Sámina katam puññam mayham dátabbam*. Mnou udělané zásluhy chci sdílet a chci se z nich radovat.“ A ctihodný říká „Ano, ano, raduj se.“ „*Anumodathá*“ nebo „*anumoditvá*.“ To *anumoditvá*, znamená, že to je k radování se, tedy „raduj se“, což je pro jednoho žáka, a když jich dělá tu *vandaná* víc, tak říká to *anumodathá*, „radujte se“. A žák nebo všichni najednou odpovídají „*Sádhu, sádhu, anumodámi*.“ To znamená „Ano, ano, raduju se.“

To je ta první část, kdy je důležité vlastně to sdílení těch zásluh. Pak žák zpravidla může zjistit, že během toho dne třebaš ujel ve svém jednání, v řeči, nebo že nějaký jeho záměr nebyl zrovna čistý, takže ten žák přichází za svým učitelem také proto, aby sdílel i to nedovedné, aby si mohl v mysli ulehčit. A proto říká „*Okása dváratayena katam sabbam accayam kamatha me, Bhante*.“ *Okása* znamená „Dovol mi, Bhante.“ *Dváratayena* je cokoliv jsem udělal jedněmi ze tří dveří, *dvára* jsou dveře. To znamená tělo *káyena*, mluvou *váca*, anebo myslí *cittena*, odpusť mi to, Bhante. Takže to znamená „Ctihodný, cokoliv jsem udělal jedním ze tří dveří a bylo to špatné, promiň mi to.“ Na to pak učitel, když to bere na vědomí, říká „*Khamámi khamitabbe*.“ „Odpouštím, co se odpustit dá.“ No a je-li tam něco, co mohlo být nepříjemné tomu žákovi, tak ten učitel dále říká „*Yathá pi me khamitabbam*.“ To znamená „A jestliže já jsem udělal něco, co tobě bylo nepříjemné, odpusť to i ty mně.“ A ten žák, je-li si vědom něčeho, že tomu tak bylo, tak odpovídá „*Okása khamámi, Bhante. Dutiyam pi okása khamámi, Bhante. Tatiyam pi okása khamámi, Bhante*.“ což doslova znamená „Dovol, ctihodný, promíjím ti to. Podruhé, dovol, ctihodný, promíjím ti to. Potřetí, dovol, ctihodný, promíjím ti to.“ Někdy se stane, že ten den proběhl v pořádku, takže potom ten žák říká, není-li tam pro toho žáka něco, nebo nebylo-li tam pro mne něco, co mi ten ctihodný provedl, tak bych řekla, nebo někdy jsem říkala i jen „*Okása vandámi, bhante*. Ctihodný, dovol, abych tě pozdravila.“ Řekla jsem to třikrát a vlastně tím je se rozloučila se svým učitelem.

DK: Hm. Hm. Takže děkuji ti za toto vysvětlení a pro mne je to vysvětlení velmi důležité též z toho důvodu, že tímto rituálem, realizací tohoto rituálu se v podstatě vylučuje možnost jakýchkoliv následných konfliktů či nějakých nedorozumění mezi učitelem a žákem. Samozřejmě za předpokladu, že tento rituál je používán smysluplně, naprosto vědomě, pravdivě, což se samozřejmě ale v Buddhově učení předpokládá jako apriori. Z tohoto důvodu je pro mne naprosto nepochopitelné, že by bývalý mnich nebo mniška mohli dodatečně nějakým způsobem znevažovat nebo napadnout chování svého učitele v minulosti, protože tímto rituálem se to vylučuje. Jestliže se něco stane nebo stalo v ten daný moment, tak ještě týž den se všechno řeší. Takže pro mne bylo toto vysvětlení nesmírně důležité nejen pro plné pochopení postupu toho rituálu. Mnohokrát ti za toto děkuji, ctihodná Vajiro.

VA: Rádo se stalo, ctihodná Dakkhí.